

Centar za nenasilnu akciju
Bentbasa 31, 71000 Sarajevo, BiH
Tel/Fax: +387/33/440 417
cna.sarajevo@gmx.net
www.nenasilje.org

CENTAR ZA NENASILNU AKCIJU, SARAJEVO

Tromesečni izvještaj

Mart - Maj 2001

Centar za nenasilnu akciju (CNA) je nevladina i neprofitna organizacija čiji su osnovni ciljevi izgradnja mira, razvoj građanskog društva, regionalna saradnja i promocija kulture nenasilja.

Naša glavna aktivnost je organizovanje i vodjenje treninga (seminara) iz nenasilne razrade konflikata i podrška grupama i pojedincima koji žele da se bave ovom vrstom rada. Kroz treninge iz nenasilne razrade konflikata imamo kao cilj razvoj političke svesti učesnika/ca i širenje vještina nenasilnog ophođenja sa konfliktima. Na treninzima CNA okuplja ljude iz svih krajeva Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Jugoslavije i Makedonije, time dajući posebnu važnost umrežavanju i komunikaciji među ljudima iz različitih krajeva, podržavajući proces razgradnje predrasuda i komunikacije.

CNA je počeo sa radom 1997. U BIH je registrovan kao ured njemačke organizacije The Centre for Education and Networking in Nonviolent Action - KURVE Wustrow.

Sadržaj

UVOD	3
GLAVNE AKTIVNOSTI	4
Radionica u Bošnjačkoj gimnaziji u Sarajevu	4
Trodnevni trening u Kiseljaku	5
Sastanak umrežavanja	5
OSTALE AKTIVNOSTI	6
Okrugli stol o prigovoru savjesti	6
Trening za trenere (II) - Centar za mirovne studije	7
QPSW/Amnesty International - Seminar o ljudskim pravima	8
Okrugli sto - radionica o kvekerizmu (Quakerism)	8
Grupa aktivista NVO zabrinuta za prava djeteta u BiH	9
Okrugli sto na temu "Prevenција konflikata i izgradnja mira & NVO na Balkanu - Pouke"	9
V.O.D.A. - Seminar za mlade iz BiH i Hrvatske	10
QPSW seminar: Izgradnja suradničkih odnosa i stvaranje koalicija	10
Seminar o misionarstvu i međureligijskom dijalogu - "Abraham"	11
Otvoreni Okrugli sto o pravu na prigovoru savjesti	12
Pripremni sastanak Grupe za Obrazovanje Projekta Jugositočna Evropa, Konferencije Evropskih Crkava (KEK) u osiječkom Centru za mir nenasilje i ljudska prava (CZMOS)	12
PRILOZI	12
Osuditi i(li) pomiriti se	13

UVOD

Za nama su još tri meseca rada i života u ovoj regiji i ovim, kako bi neki naši prijatelji rekli, »zanimljivim« vremenima.

Karakteristika perioda u Bosni i Hercegovini je nasilje koje je propratilo pokušaj početka rekonstrukcije džamija porušenih tokom rata u Trebinju i Banja Luci. U tim gradovima je došlo do organizovanih protesta protiv rekonstrukcije džamija i izražene nacionalne i verske netrpeljivosti, što je pekrenulo talas nasilja u svim područjima BiH. Reakcije većine medija i zvaničnika na sve te događaje kao i atmosfera koja ih je pratila uveliko podsećaju na 1992. godinu i početak rata u BiH. To je pokazatelj da se na pomirenju i izgradnji mira i poverenja mora još mnogo raditi i da je nažalost stanje sa ljudskim pravima u BiH još uvek na vrlo niskom nivou i zahteva sveobuhvatnije razmatranje gde smo sada i kuda dalje.

Vesti iz Makedonije postaju sve ređe, a sve gore. Kao da oguglalost medija koji slabo i retko govore o situaciji svedoči o njenoj ozbiljnosti. Dok skoro sve govori o snažnoj podeli stanovništva na etničkoj osnovi, mnogobrojne prijave ljudi svih nacionalnosti iz Makedonije za naše treninge govori da još uvek ima ljudi spremnih da rade na nenasilnom pristupu sukobima i izgradnji mira i poverenja. Tim ljudima svakako treba pružiti podršku svake vrste i na sve moguće načine. U stalnom smo kontaktu sa našim prijateljicama i prijateljima u Makedoniji, koji nam daju sliku o nivou straha koji vlada. Na mnoge je taj strah delovao paralizirajuće, no neki su nakon prvobitne paralize postali još aktivniji u cilju izgradnje međusobnog poverenja i podrške. Koristimo ovu priliku da zahvalimo Jasmini, Memetu i mnogim drugima na hrabrosti da u takvoj situaciji i atmosferi rade na izgradnji mira i povezivanju ljudi iz različitih etničkih grupa.

U Hrvatskoj su prošli za nas razočaravajući lokalni izbori. Koalicija desnog bloka (koja uključuje i HDZ) je dobila skoro isti broj glasova kao i HDZ na prethodnim lokalnim izborima 1997. kada je HDZ bio na vlasti. I pored velikog broja kampanja za animiranje građana/građanki da izađu na izbore, izašlo je samo oko 46% glasačkog tela. Zabrinjavajuće je to što je Koalicija desnog bloka dobila najviše glasova upravo u onim »kritičnim« područjima gde bi se trebao dogoditi povratak izbeglog i proteranog stanovništva.

Jedan od velikih događaja je održana međunarodna konferencija "U potrazi za istinom i odgovornošću - ka demokratskoj budućnosti" u Beogradu na kojoj je prisustvovao veliki broj gostiju iz sveta, a što je najvažnije - iz zemalja bivše Jugoslavije. Nadamo se da će ona prouzrokovati početak aktivnog i očekivanog rada Komisije za istinu i pomirenje formiranoj u SRJ.

Izbori u Crnoj Gori su pokazali da formiranje nezavisne države Crne Gore i nije baš tako izvesno kako je to sa strane izgledalo. Koalicija stranaka koje su za nezavisnu Crnu Goru i koalicija koja je za Jugoslaviju dobile su približno jednak broj glasova, što govori da je broj ljudi u Crnoj Gori koji su za zajedničku državu sa Srbijom mnogo veći nego što je to tvrdila dosadašnja crnogorska vlast. Nadamo se da će ovakav ishod izbora prisiliti ova dva bloka u Crnoj Gori da napokon otvore dijalog i razgovaraju ovaj put bez ultimatumata.

Javnost u Srbiji je veoma uzdrmao skandal u stranci Socijaldemokratija gde je članica i portparol stranke optužila za seksualno zlostavljanje predsednika stranke, koji je ujedno i potpredsednik Vlade. Mnogo se špekulisalo i još uvek se špekuliše da li se to zaista dogodilo ili ne. Ono što je jako značajno u celom tom skandalu je to što se seksualno zlostavljanje po prvi put javno i u skoro svim medijima u patrijarhalnom društvu Srbije pominje kao zlostavljanje i kao nešto za šta se može odgovarati pred sudom.

Svakako, najznačajniji događaj je sprovođenje daljnjih koraka ka mirnom rešenju krize u Južnoj Srbiji. Ekstremistička OVPBM (Oslobodilačka vojska Preševa, Bujanovca i Medveđe) je demilitarizovana, a pokrenuti su prvi koraci ka uspostavljanju multietničke policije. Manji broj albanskog stanovništva iz Južne Srbije je ulaskom jugoslovenskih snaga izbegao na Kosovo, no

nadamo se da će sigurnosna situacija biti onakva kakvu jugoslovenska vlada obećava i da će se svi osećati dovoljno sigurno da se vrate svojim kućama. Međunarodna uprava na Kosovu je donela privremeni ustavni okvir samouprave za Kosovo kojim ni Albanci, a posebno Srbi sa Kosova nisu zadovoljni.

Kraj prethodnog i početak ovog tromesečja za CNA obeležio je bazični trening u Kiseljaku (BiH). Bio je to prvi desetodnevni trening na kome su se u trenerskom timu obreli novi članovi CNA tima. Evaluacija treninga inicirala je mnoge razgovore o misiji i ulozi CNA kao i o konceptu samog treninga.

Problemi u prikupljanju sredstava za strukturno finansiranje organizacije bitno utiču na rad Tima u trenutcima kada CNA širi kapacitete i otvara ured u Beogradu. Teško i retko nailazimo na razumevanje donatora za potrebu otvaranja dodatnog ureda. Tu potrebu sasvim drugačije vide učesnici naših treninga, potencijalni korisnici i organizacije sa kojima smo u kontaktu. Broj aplikacija koje nam stižu za treninge govore o potrebi za udvostručenju kapaciteta i aktivnosti. Ured u Beogradu neće biti otvoren u junu, kako smo planirali usled poteškoća u pribavljanju finansijskih sredstava, no nadamo se da će se to dogoditi u julu. To nas nije nateralo da odgodimo i planirane aktivnosti, tako da će u mesecu junu biti održana dva osnovna desetodnevna treninga: jedan na Ramskom jezeru u »Kući mira« franjevačkog samostana (BiH) koji organizuje sarajevski tim, a drugi na Žabljaku (Crna Gora) koji organizuje beogradski tim. Oba se organizuju iz ureda u Sarajevu, koji realno nema dovoljno kapaciteta (prostora, telefonskih linija, kompjutera i druge opreme) za organizovanje dva paralelna treninga, naročito kada je jedan od treninga u drugoj državi. Svesni smo da će biti teško tokom tog perioda, i možda nećemo sve moći da uradimo dovoljno profesionalno kao do sada, no dajemo sve od sebe.

Ovaj period obeležio je i veliki broj gostiju i posetilaca CNA kao i naše posete drugim organizacijama.

Molili bismo vas da zabeležite promenu adrese naše web stranice. Nova adresa je: www.nenasilje.org

GLAVNE AKTIVNOSTI

Radionica u Bošnjačkoj gimnaziji u Sarajevu

21. 04. 2001.

Na poziv Bošnjačke gimnazije iz Sarajeva, održana je jednodnevna radionica iz Nenasilne razrade konflikata za zainteresovane učenike gimnazije. Jedan član CNA tima u saradnji sa članom iz organizacije «Abraham» je vodio radionicu na kojoj je učestvovalo 20 učesnika uzrasta 16 do 18 godina.

Na prvom dijelu radionice se radilo na upoznavanju učesnika sa osnovama nenasilne komunikacije i senzibilizaciji za nasilje u društvenom kontekstu. U drugom djelu radionice rađena je vježba u kojoj se razgovaralo o civilnom društvu, društvenom aktivizmu i civilnom djelovanju. Poseban interes učesnici su pokazali za nasilje u društvu i razumijevanje nenasilja, gdje se dosta razgovaralo o ratu u BiH i njegovim posljedicama za/po mlade ljude. Čulo se dosta interesantnih i različitih razmišljanja o uzrocima nasilja na prostorima bivše Jugoslavije,

kao i prilična volja za preispitivanjem vlastitih stavova i mogućih rješenja postojećih konflikata u BiH.

Značaj ove radionice je između ostalog što je većina ovih mladih ljudi provela rat u Sarajevu i odrasla je u vrlo nasilnim okolnostima i bez obzira na taj faktor pokazuju veliku volju i kapacitete za društvenim aktivizmom i nenasilnim promjenama u društvu. Osim toga vrlo bitno za CNA strategiju u budućnosti jeste saradnja sa institucijama kao što su srednje škole i univerzitet kao i obrazovni sistem uopšte. Ova jednodnevna radionica pokazuje da je ta saradnja važna i moguća, što u dosadašnjem periodu nije bio slučaj.

Trodnevni trening u Kiseljaku

od 08.05. do 10.05.

U hotelu "Dalmacija" u Kiseljaku od 08.05. do 10.05. u organizaciji Suedost Europa Kultur V.e. održan je trodnevni trening čiji koncept su osmislili i koji su vodili članovi CNA tima. Suedost Europa Kultur V.e. je njemačka organizacija čiji djelovanje na području Bosne i Hercegovine kroz nekoliko ureda u različitim gradovima (Tuzla, Bijeljina, Novi Grad, Odžak i Teslić) ima za cilj pomoć lokalnom stanovništvu kroz program detraumatizacije, kao i sve ostale vidove pomoći za koje se pokaže potreba, a u skladu sa mogućnostima i kapacitetima organizacije.

Održavanje ovog treninga je rezultat ranije uspostavljene saradnje između pomenute dvije organizacije i on je zamišljen kao svojevrsni nastavak desetodnevnog bazičnog treninga koji je organizovao CNA od 23.02. do 05.03. ove godine. Na treningu je učestvovalo sedam učesnica i tri učesnika (ukupno deset) koji su svi lokalno osoblje Suedost Europa Kultur V.e. u Bosni i Hercegovini. Teme koje su učesnici-ce, u zavisnosti od potreba, odabrali na jednom od njihovih zajedničkih sastanaka koji je prethodio ovom treningu, a na kojima se radilo tokom treninga su:

- nenasilna komunikacija
- timski rad
- identitet i nacionalni identitet
- predrasude
- razumijevanje i transformacija sukoba
- civilno društvo

Prilikom osmišljavanja koncepta i vođenja treninga voditelji su pokušali da stave naglasak na one elemente, koji po njihovom mišljenju, mogu poboljšati timski rad. Ovo nastojanje je došlo kao rezultat ranije izražene potrebe samih učesnika. Sam trening je bio ispunjen intenzivnim radom, a po ocjeni voditelja razlog tome je bila spremnost i visoka motivacija učesnika-ca za rad. Primjećeno je produbljivanje i zaokruživanje tema u odnosu na bazični trening. Tokom treninga u nekim radionicama se dala osjetiti, u određenoj mjeri, nespremnost nekih učesnika-ca za suočavanje sa vlastitim konfliktima, kao i rezervisanost i opreznost u nekim temama (prije svega na temi nacionalni identitet) što je sve skupa davalo posebnu dimenziju samom toku vježbi i sadržaju radionica. Na kraju treninga se moglo čuti i od strane učesnika-ca i od strane voditelja zadovoljstvo treningom kao i spremnost da se ovakav ili sličan vid saradnje između Centra za nenasilnu akciju i Suedost Europa Kultur V.e. nastavi i ubuduće.

Sastanak umrežavanja

Kako je navedeno u jednom od predhodnih tromjesečnih izvještaja, planom je bilo predviđeno održavanje sastanka umrežavanja trenera i mirovnih grupa sa područja bivše Jugoslavije koji se u saradnji sa Miramida centrom iz Grožnjana iz Hrvatske trebao održati u Februaru 2001 u

Grožnjanu. Za projekat je aplicirano Westminster Fondaciji u Londonu, što nažalost nije odobreno zbog, kako je navedno u pismu fondacije, nedostatka sredstava za tu vrstu projekata iako su prethodno pokazali interes sa saradnju na tom projektu.

Zbog toga je prvobitni termin pomjeren za Novembar 2001 i prijedlog projekta je poslat Vjeću Evrope (Council of Europe, Confidence-Building Measures Programme) iz Strasbourg na razmatranje za finansijsku podršku. Sadržaj sastanka je u osnovi nepromjenjen u odnosu na prvobitni prijedlog.

OSTALE AKTIVNOSTI

Okrugli stol o prigovoru savjesti

Grupa za prigovor savjesti »Unija 47« - Antiratna kampanja Hrvatske
Zagreb, Mama, 28/03/2001

Članica tima facilitirala je okrugli stol na temu *Prigovor savjesti i civilno služenje* u organizaciji Unije 47 održanom u Zagrebu. Okruglom stolu prisustvovali su predstavnici grupa za prigovor savjesti iz Slovenije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Hrvatske. Gosti iz Jugoslavije na žalost nisu uspjeli stići na okrugli stol jer nisu na vrijeme dobili vize. Okruglom stolu prisustvovao je manji broj građana iz Hrvatske (15-tak), uglavnom prigovarača savjesti i nekoliko predstavnika medija (*Hrvatska Radio Televizija, Večernji list, Republika*).

Intencija ovog okruglog stola bila je razmjena iskustava grupa za prigovor savjesti zemalja bivše Jugoslavije i pokretanje akcije za poboljšanje uvjeta civilnog služenja vojnog roka u zemljama u regiji. Regionalni pristup civilnom služenju ocijenjen je kao neophodan jer u zemljama nastalim raspadom Jugoslavije u široj javnosti postoji nepovjerenje prema demilitarizaciji koje se opravdava strahom od ugroženosti i potencijalnim otvaranjem novih oružanih sukoba.

U prvom djelu prezentirana je trenutna situacija na planu prigovora savjesti pojedinih zemalja za čim je uslijedila diskusija. Već sama prezentacija pokazala je kako je situacija u pojedinim zemljama drastično različita. Slovenija, u kojoj institucija civilnog služenja postoji već duži niz godina susreće se s problemima prevelikog broja zahtjeva za civilnim služenjem i premalim brojem organizacija u kojima se služba može obaviti, dok u Makedoniji prigovor savjesti priznaje se kao ljudsko pravo, a institucija civilne službe još ne postoji.

Ovaj okrugli stol bio je dobra prilika da se prodiskutira aktualna situacija i sukobi u Makedoniji. Postavljeno je pitanje kako ostale zemlje iz regije mogu podržati prigovarače savjesti i dezertere u slučaju sukoba. Ta inicijativa već je pokrenuta, tako da su članovi Unije 47 i drugih organizacija, krenuli s ispitivanjem zakona i pripremu »skloništa« za dezertere i prigovarače savjesti ukoliko se za to pokaže potreba.

Na drugom djelu pokrenuta je diskusija oko platforme za zajedničko djelovanje. Istaknuta je potreba za razmjenom iskustava i podrškom među zemljama koje su postigle izvjesne rezultate na planu civilnog služenja (Slovenija, Hrvatska) i onih kojima rad na tom planu tek predstoji.

Pri Uniji 47 sastavljen je tekst peticije koja bi mogla biti prvi korak ove suradnje. Ispravljeni su sporni dijelovi ovog teksta nakon dileme da li nastavljati postojeću zakonodavnu terminologiju ili kroz zahtjeve pregovarača raditi i na izmjeni takve retorike (npr. pravni termin je »civilno služenje vojnog roka...ono se služi državi«). Prihvaćena je sugestija da se ne nastavlja postojeća pravna terminologija već iznesu zahtjevi prigovarača savjesti koji bi u konačnici, kroz njihovu implementaciju mogli mijenjati i samu terminologiju i direktno prenositi poruku i vrijednosti za koje se prigovarači zalažu.

Dogovoreno je da se tekst peticije pošalje što je moguće većem broju organizacija na potpis, a na Dan prigovora savjesti, 15.05. bude uručena predsjednicima zemalja, vladama i ministarstvima obrane. Predstavnici Vlada Slovenije i Hrvatske sve češće pominju demilitarizaciju kao jedan od svojih strateških ciljeva, a naslućuju se i promjene i u SR Jugoslaviji. U tom smislu zajednički istup prigovarača savjesti i ovaj okrugli stol predstavljaju mogući početak regionalne suradnje. U trenutku kada većim djelom regije više ne vladaju otvoreni sukobi, već postoji iskazana želja za suradnjom i razmjenom, zahtjeve prigovarača savjesti za regulacijom civilnog služenja smatramo važnim korakom ka demilitarizaciji regije. Ostaje otvoreno pitanje na kakav će odjek ova inicijativa naići u pojedinim zemljama u regiji. Ovo je svakako prvi korak u nastojanju da se jasnije artikulira i na predstavnike vlasti adresira poruka prigovarača savjesti na nošenje oružja, kao i poruka nenasilja koja je kroz posljednjih 10 godina sukoba marginalizirana do te mjere da je često prikazivana kao opasnost po sigurnost pojedinih zemalja, što je još uvijek slučaj. Sve navedeno ukazuje na kompleksnost problema, ali tim više ukazuje i na važnost ovakvih inicijativa kroz koje se stvara i promovira dijalog među zemljama u regiji, a dugoročno gledano nosi u sebi potencijal stvaranja održivog mira.

*Za više informacija kontaktirajte Uniju 47, Zagreb. Email: unija47@zamir.net
url: www.zamirnet.hr/unija47/*

Trening za trenere (II) - Centar za mirovne studije

Zagreb, 29/03-01/04/2001

Članica tima sudjelovala je na drugoj sesiji Treninga za trenere održanog u prostorijama Centra za mirovne studije (CMS). Trening organiziraju i najvećim djelom vode Vesna Trešelič i Goran Božičević, a u facilitaciji pojedinih vježbi sudjeluju i polaznici/ce.

Fokus prve sesije bila je sama radionica, njeni dijelovi, odabir metoda i izvedba. Drugi dio bio je više usredotočen na trening u cjelini i njegovu dinamiku. Veća je pažnja posvećena temama koje je poželjno obrađivati na središnjem djelu treninga, nakon uspostavljanja povjerenja u grupi. Zanimljiv je bio razgovor o vrijednostima koje se promoviraju kroz trenerski rad na izgradnji mira, posebno o onima koje je pojedincima teško promovirati (prihvatanje, tolerancija, suradnja...).

Središnje teme ovog dijela treninga bile su: društvena promjena i društvena pravda, moć, identiteti i rodne uloge. Vođen je zanimljiv razgovor o tome zašto ove teme mogu biti teške učesnicima/cama, koje su potencijalne poteškoće u njihovoj razradi, koja je odgovornost facilitatora/ice, za što se to pojedinci/ke na treninzima osnažuju, gdje je tu društvena promjena. Istaknuta je važnost društvenog konteksta na samoj radionici za koji je poželjno da bude u 4 priči, a ne postrani. Analiza svakodnevnih situacija i iskustava učesnika/ca, isticanje onoga što je upravo u ovom trenutku važno, za pojedinca i društvo ishodište je pozitivna društvena promjena. U tom smislu osnaživanje izvan društvenog konteksta ostaje simbolično i ne doprinosi društvenoj promjeni.

Trening je osvežilo gostovanje i prezentacija istraživanja »Žene i mediji«.

Nažalost nije bilo vremena za razgovor na temu same metode i odabira vježbi.

Učesnici/ce su također imali prilike sudjelovati u teatru potlačenih u čijoj je facilitaciji sudjelovala i članica tima.

Ova sesija treninga završena je evaluacijom tri radna dana i razgovorom o temama o kojima treneri/ce žele znati više i koje žele koristiti u svom daljnjem radu. Dogovoreno je da iduća sesija bude održana od 01.-04.06. 2001. ovog puta izvan ureda CMS-a, u MIRamiDA Centru u Grožnjanu.

Za više informacija obratite se Centru za mirovne studije Zagreb, email: cms@zamir.net

QPSW/Amnesty International - Seminar o ljudskim pravima

Banja Luka, BiH, 3.- 5.4. 2001

Od 3. - 5.4.2001.god. u Banja Luci u organizaciji QPSW i Amnesty International (AI) održan je seminar o ljudskim pravima na kome su dvojica članova CNA Tima učestvovali. Seminar predstavlja treći deo obuke koju ove dve organizacije rade sa grupom mladih ljudi aktivnih u lokalnim inicijativama u BiH. Prvi i drugi događaj desili su se u aprilu i septembru 2000. u Sarajevu u ukupnom trajanju od 4 dana (1+3). Teme koje su se obrađivale na ovom delu bile su:

- Ljudska prava u BiH
- Prava žena
- Prigovor savesti na služenje vojnog roka
- Strateško planiranje kampanje ljudskih prava i
- Prava deteta

Voditelji seminara bili su: Edin Tuzlak (AI Hrvatske), Brian Phillips (Međunarodni Sekretarijat AI i QPSW London) i Maja Aberg (AI Švedske).

Pored ljudi koji su učestvovali na prethodnim seminarima, ovaj je seminar bio otvoren i za mali broj novo-zainteresovanih ljudi među kojima su bila i dva člana CNA Tima.

Smatram da odabrane teme odgovaraju na potrebe ciljne grupe u smislu naglašavanja važnosti pojedinca da aktivno učestvuje i preuzme odgovornost za zaštitu ljudskih prava i njihovu promociju u svojoj zajednici. Iako se na temi ljudskih prava u BiH radi već nekoliko godina, ne izgleda mi ni načeto pitanje uloge pojedinaca u stvaranju kulture ljudskih prava u svojoj zajednici. S tim u vezi smatram da dosadašnje metode rada nisu urodile plodom i da većina ljudi smatra neke međunarodne organizacije i institucije koje deluju u BiH «aktivistom» koji će se založiti za zaštitu njihovih ljudskih prava ne prepoznavajući svoju ulogu u tom procesu (izuzev uloge žrtve). Seminari ovakve vrste otvaraju prostor da se razgovara o mnogim stvarima koje se u svakodnevnom radu «podrazumevaju».

Za više informacija kontaktirajte QPSW Sarajevo. E-mail: qpsw@bih.net.ba

Okrugli sto - radionica o kvekerizmu (Quakerism)

Banja Luka, 06.04.20001.god.

U Banja Luci 06.04.2001.god. u organizaciji Quaker Peace & Social Witness (QPSW) BiH održan je okrugli sto na temu Kvekerizam, na kojem su učestvovala dva člana CNA tima. Na okruglom stolu su prisustvovali još i predstavnici iz nekoliko nevladinih organizacija koje QPSW svojim programom u BiH podržava (Carpe Diem-Zenica, Biro za ljudska prava-Tuzla, A.I. inicijativna grupa-Banja Luka, Žene ženama-Sarajevo, Luna-Rudo, Uno-Srpsko Sarajevo, Vive Žene-Tuzla, Alter Art-Travnik i dr.). Okrugli sto su vodili Brian Phillips i Celia McKeon. Tokom okruglog stola učesnici su se mogli upoznati sa istorijom kvekerizma, načelima na kojima počiva djelovanje kvekera kao i aspektima njihovog djelovanja u svijetu i u BiH. U završnoj evaluaciji se čulo zadovoljstvo učesnika i voditelja tokom i sadržajem okruglog stola i izražena je nada za nastavkom međusobne saradnje.

Za više informacija kontaktirajte QPSW Sarajevo. E-mail: qpsw@bih.net.ba

Grupa aktivista NVO zabrinuta za prava djeteta u BiH

Tokom seminara o ljudskim pravima koji je održan u Banja Luci od 03.04. do 05.04. 2001.god. a koji je organizovao QPSW iz Sarajeva i Amnesty International, organizovala se grupa aktivista i aktivistkinja nevladinih organizacija iz BiH koji su pokrenuli inicijativu za organizovanjem sastanka sa predstavnicima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice pri Vijeću ministara BiH. Osim jednog člana CNA tima koji se priključio ovoj inicijativi u toj grupi su i aktivisti i aktivistkinje iz QPSW- Sarajevo, Carpe Diem-Zenica, Biro za ljudska prava-Tuzla, Amnesty International inicijativna grupa-Banja Luka, Žene ženama-Sarajevo, Luna-Rudo, Uno-Srpsko Sarajevo. Kao povod za ovaj sastanak istaknuta je zabrinutost za stanje prava djeteta na području BiH kao i obaveze koje je BiH preuzela na sebe ratifikacijom Konvencije o pravima djeteta, a koje do sada nisu bile ispunjene. Ovo se prije svega odnosi na periodične izvještaje o stanju prava djeteta koje je svaka država potpisnica konvencije dužna da pošalje UN Komitetu za prava djeteta u Ženevi. U sklopu ove inicijative održana su dva pripremna sastanka (u Sarajevu 24.04. i u Neumu 04.05. 2001.god.) tokom kojih se razgovaralo o načinu organizovanja kao i o sadržaju sastanka sa predstavnicima pomenutog Ministarstva. Sastanak bi trebao da se održi početkom sedmog mjeseca, a tačan termin će biti određen u zavisnosti od dogovora sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice.

Okrugli sto na temu "Prevenција konflikata i izgradnja mira & NVO na Balkanu - Pouke"

09 - 11.4. 2001

Od 9 - 11.4.2001. u Sarajevu je održan okrugli sto na temu "Prevenција konflikata i izgradnja mira & NVO na Balkanu - Pouke", koji je organizovala European Platform for Conflict Prevention and Transformation (EPCPT) (Evropska platforma za prevenciju i transformaciju konflikata).

Ovaj okrugli sto je deo regionalnog programa Evropske platforme (EPCPT) za prevenciju i upravljanje nasilnim konfliktima u Evropi, Kavkazu i Centralnoj Aziji. Cilj programa je objavljivanje publikacije koja bi sadržala pregled istorije i dinamike nasilnih konflikata u navedenim regijama. Takođe, publikacija bi sadržala direktorijum sa profilima domaćih i međunarodnih organizacija koje rade na izgradnji mira.

Učesnice/učesnici okruglog stola bile su domaće i međunarodne organizacije koje rade u BiH, Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori, Kosovu, Makedoniji i Albaniji. Nekoliko dana unapred pozvane organizacije su dobile početne verzije tekstova koji predstavljaju preglede konflikata u navedenim zemljama/regijama. U toku okruglog stola diskutovalo se o objektivnosti tekstova, i davali svoj doprinos komentarima, savetima, opservacijama i iskustvima. To je bila dobra prilika za nikad završen proces preispitivanja stavova, za konstruktivnu diskusiju i razmenu iskustava i pouka, a takođe i prilika za susret sa "srodnim" organizacijama i razgovor o mogućim zajedničkim projektima.

Trenutno CNA podržava ovaj program EPCPT-a, tako da smo preuzeli odgovornost da sakupimo informacije o organizacijama koje rade na izgradnji mira u zemljama bivše Jugoslavije, pa će te informacije biti objavljene u direktorijumu u okviru publikacije.

Više informacija o EPCPT možete naći na njihovoj web stranici: www.euconflict.org.

V.O.D.A. - Seminar za mlade iz BiH i Hrvatske

Velika Kladaša, 20/23. April 2001.

Organizator: OSCE, CARE International, Centar za mirovne studije Zagreb

Drugi dio cross-border seminara V.O.D.A. (Vodimo ovo društvo aktivno) održan je u Velikoj Kladaši, BiH. Početna namjera drugog dijela bio je rad na finalizaciji prijedloga zajedničkih akcija/projekata i priprema za njihovu implementaciju. Tokom trajanja ovog projekta ovaj se cilj pokazao preambicioznim i neprimjerenim situaciji. Grupa mladih iz Hrvatske osjećala se nesigurnom, jer je imala problema s činjenicom da se trening održi u Republici Srpskoj. Nakon premještanja treninga u Federaciju BiH situacija se nije bitno promijenila. Ovakav razvoj pokazao je organizatorima kako poticanju zajedničkih projekata između ostalog prethodi i još rada na smanjenju predrasuda i upoznavanju. Evaluacija nakon prvog dijela treninga pokazala je kako se većina učesnika/ca osjećala osnaženim i spremnim na prekograničnu suradnju, ali se pri povratku u svoje zajednice pokazalo kako je situacija složenija, a netolerancija, zatvorenost i strah prisutniji nego što smo očekivali.

Nespremnost dijela grupe iz Hrvatske da dođe na seminar u Bosnu i Hercegovinu, kao i činjenica da je izostao rad na zajedničkim idejama između prvog i drugog dijela bili su razlogom promjene koncepcije.

Drugom dijelu seminara prisustvovalo je 22 učesnika/ca - 8 iz Hrvatske i 14 iz BiH. Zbog navedenih poteškoća bilo je nemoguće i neprimjerenost nastaviti sa prvotnim zamislima, te smo promijenile koncepciju i odlučile napraviti s prisutnim učesnicima/cama korak dalje u komunikacijskim vještinama, osveštavanju predrasuda i identiteta i ulogom medija u kreiranju javnog mišljenja. Više smo vremena posvetili razgovoru o situacijama u vlastitim zajednicama, motivaciji učesnika/ca za promjenu, potencijalnim poteškoćama i potrebnoj podršci. Iznenađujuće je kako se učesnici dobro nose sa neshvaćanjem koje dolazi od roditelja i obitelji, a kako teško prihvaćaju neshvaćanje koje dolazi od vršnjaka. «Nije značajna podrška starijih, ako nema one od mladih» (Citat učesnika/ce seminara).

U evaluacijskim razgovorima i intervjuima prisutna je nešto veća skepsa oko zajedničkih projekata kod učesnika/ca koji su bili i na prvom dijelu treninga, nego kod učesnika/ca koji su sada tu prvi puta. Učesnici/ce smatraju kako im je posebno koristio razgovor o situaciji u vlastitim zajednicama, radionica o komunikaciji i ona o predrasudama.

Do danas (dva tjedna nakon treninga) otvorila se mailing lista putem koje učesnici/ce komuniciraju i razmjenjuju informacije. Pokrenuto je i pregovaranje između grupe KAOS (Kostajnička alternativna scena) iz Hrvatske Kostajnice i Kluba mladih iz Velike Kladaše oko zajedničke akcije vezane uz problem odlaganja nuklearnog otpada na prostoru uz hrvatsku i bosansku granicu, na Trgovskoj gori. Planira se zajednički koncert protiv izgradnje odlagališta nuklearnog otpada na kojem sudjeluju bandovi iz Hrvatske i Bosne, a u čiju organizaciju su uključene još neke organizacije i učesnice ovog treninga (R.O.D.A. - Sisak).

QPSW seminar: Izgradnja suradničkih odnosa i stvaranje koalicija

Neum, 03.-07.05.2001.

Dva člana i članica tima prisustvovali su treningu na temu *Izgradnja suradničkih odnosa i stvaranje koalicija* u organizaciji *Quaker Peace and Social Witness - Sarajevo*, voditelj: Mladen Majetić. Trodnevnom treningu prisustvovali su predstavnici 12-tak NVO-a iz Bosne i Hercegovine koje surađuju sa QPSW. Ovaj dio treninga predstavlja nastavak teme *Javno zagovaranje* sa kojom se veći dio učesnika/ca susreo prije nekoliko mjeseci na treningu u Mostaru.

Trening se vrlo brzo pomakao sa apstraktne razine i općenite priče o stvaranju koalicija i dobio vrlo konkretnu dimenziju zbog zainteresiranosti učesnika/ca da analiziraju situaciju u BiH. Razgovaralo se o koalicijama i mrežama koje u Bosni i Hercegovini trenutno postoje, o odnosu između lokalnih organizacija i međunarodnih organizacija, stranih donatora. Po mom osobnom sudu važan je bio razgovor o koalicijama i mrežama nametnutim «odozgo», u koje se organizacije uvlače, često bez vlastite inicijative, motivacije i interesa, te o odnosima među organizacijama koje iz toge proizlaze.

Vidljiv je priličan oprez u iskazivanju vlastitih stavova. Podjela na »jake« i »slabe« organizacije često se provlačila u diskusijama, ali nije bilo spremnosti da se uđe u detaljniju diskusiju oko toga koji su kriteriji prema kojima su neke organizacije jake, a neke slabe.

Trenutna situacija je takva da je većina organizacija postavljena, malte ne u zavisan odnos od stranih donatora i međunarodnih organizacija, veći dio organizacija nalazi se u mrežama i/ili koalicijama u kojima ne prepoznaju svoju ulogu ili interes, koje često nisu u skladu s njenom misijom. Prisutne su dvojbe oko toga da li treba reagirati u takvim situacijama jer to, po mišljenju učesnika ponekad znači prekid u dobivanju informacija i sredstava, »ispadanje iz filma«.

Nadam se da će se razgovor o ovoj temi, kao i o aktivizmu u BiH nastaviti sa istim ovim grupama, ali i proširiti među druge grupe i širu javnost.

QPSW je u okviru svog programa podrške lokalnim organizacijama u regionu, ponudio i priliku za savetodave sastanke od strane eksperta, od koje je profitirao i CNA. Mladen Majetić je u maju bio u savetodavnoj poseti CNA, tokom koje je svoje ekspertsko znanje ponudio pri kreiranju budućih CNA koraka sa ciljem poboljšanja rada na umrežavanju (što je CNA odredio kao potrebno). Iako strukturisano u formi radionice savetovanje nije bilo facilitirano već moderirano, što je kod pojedinaca iz CNA izazvalo jak orpor. Uprkos činjenici da su neki doživeli stil moderacije kao autoritaran, nastali konflikt je tematizovan i stil vođenja je promenjen što je obezbedilo daljnji uspešan rad.

Za više informacija kontaktirajte QPSW Sarajevo. E-mail: qpsw@bih.net.ba

Seminar o misionarstvu i međureligijskom dijalogu - "Abraham"

11.05. - 13.05. 2001 Fojnica, BiH

U organizaciji "Abrahama" iz Sarajeva održan je trodnevni seminar na temu problema misionarstva u međureligijskom dijalogu. Seminar je održan u Hotelu "Reumal" u Fojnici i prisutno je bilo 25 učesnika iz BiH i SRJ. Većina učesnika su bili teolozi kršćanskog i islamskog profila kao i gosti predavači sa Islamskog i Katoličkog teološkog fakulteta iz Sarajeva.

CNA je pozvan da vodi jedan blok sa vježbom interaktivnog karaktera gdje su učesnici imali priliku da se isprobaju u ulogama religijskih grupa kojima inače ne pripadaju, što je otvorilo mogućnost preispitivanja viđenja drugih grupa iz konteksta ličnog ugla, a ne iz uvrijeđenih dogmi koje zastupaju pojedina vjerska učenja. Taj efekat je doveo do rasprave o pravu svakoga pojedinca da slobodno izabere religijsku grupu kojoj će pripadati ili ne pripadati, a ne onu koja mu se društvom i rođenjem nameće. Također je bilo dosta razgovora o principu nasilja i nenasilja u kontekstu religijskog misionarstva, što je dovelo do zaključka da je osnovne parametre za problem misionarstva u osnovi najbolje razmatrati u tom svjetlu. Bolje rečeno, u smislu afirmacije sebe i svojih vrijednosti do granice ne ugrožavanja integriteta drugog, tj do

momenta činjena verbalnog nasilja ili prisiljavanja na nešto, do čega može doći u dijalogu o religiji, što je u osnovi princip nenasilne akcije uopšte.

Treba istaći da je ovo bila vrlo zahtjevna tematika za koju treba mnogo više od tri dana i da je ovo jedan od prvih susreta ovakve vrste održan na ovim prostorima i da predstavlja veliki pomak u međureligijskom dijalogu kao jednom od elemenata izgradnje održivog mira.

Više informacija o ovom seminaru možete dobiti u organizaciji "Abraham" - Sarajevo. Njihov E-mail: ibrahime@bih.net.ba

Otvoreni Okrugli sto o pravu na prigovoru savjesti

Sarajevo, 15. 05. 2001.

Tokom okruglog stola kroz diskusiju učesnici/ce su razgovarali o stanjima prava na prigovor savjesti u BiH i SR Jugoslaviji, inicijativama koje su se do sada pokrenule na polju promocije i afirmacije prava na prigovor savjesti kao i o mogućim načinima budućeg djelovanja. Kao nešto što je prepoznato kao potreba je regionalni pristup svih aktivnosti koje bi imale za cilj bitnije poboljšanje stanja prava na prigovor savjesti na ovim prostorima. Većina učesnika-ca ovog skupa nije imala informaciju o regionalnom Okruglom stolu koji se dogodio u Zagrebu 28.3.2001. (opširnije o tome u ovom izveštaju), mada mu je prisustvovao predstavnik iz Bosne i Hercegovine. To nam govori o slaboj razmeni informacija, a time i potrebi za boljom saradnjom osoba i grupa zainteresovanih za pitanje prigovora savjesti u BiH. Gosti iz Jugoslavije koji su bili upoznati sa Okruglim stolom u Zagrebu su prenijeli ostalima ideje i zaključke do kojih se došlo u Zagrebu. Na kraju je izražena je spremnost za nastavak saradnje svih učesnika-ca i organizacija koje su bile prisutne, na polju promocije i afirmacije prava na prigovor savjesti.

Pripremni sastanak Grupe za Obrazovanje Projekta Jugositočna Evropa, Konferencije Evropskih Crkava (KEK) u osiječkom Centru za mir nenasilje i ljudska prava (CZMOS)

28.5.2001

Pripremni sastanak je imao za cilj određivanje strategija rada na mirovnom obrazovanju vernika, koji koordinira osječki Centar unutar projekta KEK-a koji sadrži i podprojekte sa težištem međureligijski dijalog i rad sa medijima. Na sastanku su osim tri člana CNA bili prisutni i predstavnici više organizacija iz Hrvatske zainteresovani na implementaciji ovog dela projekta.

Ovo je bila prva poseta osječkom Centru svima iz CNA, koja nas je ostavila impresionirane resursima koje Centar ima na svom raspolaganju.

PRILOZI

Na molbu Austrijske Mirovne službe (Austrian Peace Services) član CNA tima je napisao članak za njihove »Mirovne novine« na temu pomirenja uz osvrt na trenutno stanje u BiH vezano za uspostavu mira. Članak prilažemo u cijelosti.

Osuditi i(li) pomiriti se

Adnan Hasanbegović

Posljednji događaji nasilnog sprečavanja početaka izgradnje porušenih džamija u Banja Luci i Trebinju i kamenovanja prisutnih ljudi, nisu bili neočekivani i iznanađujući već, prije bi se reklo, oslikavaju generalno stanje u BiH. Nepoštivanje ljudskih prava svih vrsta je dominantno prisutno svih ovih godina u post-Daytonskoj BiH. Često prisutno direktno nasilje, kao što je bacanje bombe na povratnike, auto-bombe i sl., kako nad manjinskim grupama tako i ljudima sa drugačijim političkim mišljenjem, skoro da nisu više interesantne ni medijima i ne iznenađuju javnost. Dovoljno je pogledati vijesti i pročitati lokalne novine koje često skoro da liče na ratne biltene i još uvijek govore jezikom mržnje. Spisak pojedinih slučajeva nasilja i diskriminacije sa političkom pozadinom, kada bi se htjelo nabrajati, bi bio sigurno prilično dug i doima se da ih se ne isplati pojedinačno tretirati u smislu javne reakcije ili apela .

Neko je već rekao da je Daytonski sporazum, koji uzgred predstavlja vrstu ustava države BiH, u Bosni zaustavio rat ali nije donio mir. Njegovo dualističko razumijevanje od strane političkih subjekata kao i nedosljednost u provođenju odluka tog sporazuma dodatno komplikuju to stanje odstupstva rata. Političke manipulacije žrtvama nasilja u ratu i poslje rata, prikriveno podupiranje i podrška radikalno-nacionalističkih nasilnih grupa od strane vlasti u dosta regija, ignorisanje različitih političkih vizija vezanih za BiH, opstrukcija usaglašenih odluka u zakonodavnim i izvršnim političkim tijelima su samo neke od mnogih posljedica nejasne artikulisanosti i površnosti u pristupu uspostavljanja održivog mira i stvaranju stabilnog i demokratskog društva.

Odgovornost za ove teškoće, osim lokalnih aktera, snose i u Bosni dosta prisutna međunarodna zajednica koja, sa svojim mnogobrojnim uspostavljenim instrumentima djelovanja, čini se ne uspijeva, osim nametanja nekih zakona i povremenog hapšenja ratnih zločinaca, da postavi dugoročnije smjernice za stvaranje pravednog sistema i preduslova razvoja civilnog društva u BiH.

Neki generalni uzrok ovakvom stanju može se definisati kao, po meni, od početka pogrešan pristup izgradnji mira, civilnog društva, pomirenju i, ako mogu reći, suočenju sa istinom o nasilju koje se desilo na ovim prostorima. Prije svega u nedostaku analize i preispitivanja faktora koji su doveli do nasilnih rješavanja socijalnih konflikata nastalih raspadom Jugoslavije u cjelini koji nikada nisu temeljito urađeni. Tačnije, ako smo donekle i proanalizirali sisteme koji su nastali raspadom Jugoslavije, kao što je bio Miloševićev ili Tuđmanov naprimjer, i okarakterisali ih kao totalitarne i dobrim djelom odgovorne za nasilje, nismo definisali uzroke koji su im prethodili, bilo istorijske, političke ili ekonomske prirode. Sa druge strane putem medija su uvrežene međusobno opterećene slike u etničkim zajednicama po pitanju odgovornosti za rat. S tim u vezi i danas, kada nema tih režima, politička previranja, diskriminacija i nasilje i dalje traju, naročito u BiH.

Također, jedna od većih grešaka u BiH je bio nedostatak strategije u izgradnji NVO sektora kao jezgre stvaranja civilnog društva, koji je nakon rata pokušao na brzinu biti uspostavljen velikom količinom novca namjenjenog za registraciju što većih broja NVO-a, bez prethodno definisanih ciljeva proizašlih iz relevantnih društvenih potreba. Za posledicu imamo danas veliki broj organizacija koje često mijenjanju misije, bez prethodne analize potreba, u potrazi za novcem ili se prosto gase jer nemaju sredstava.

Ako je prestanak rata već morao biti nametnut, to za civilno društvo nikako ne može biti princip, već naprotiv, mora da se gradi polako i temeljito, insistirajući na razvoju civilno-političkog aktivizma kod lokalnih ljudi kako bi se stvorila baza za samopreispitivanje i lokalne inicijative za promjene i pomirenje.

Sve to ukazuje na to da je prestanak rata nažalost u Bosni još uvijek posljedica jakog vojnog prisustva SFOR-a i međunarodne zajednice uopšte, a ne posljedica pomirenja i stvarnog suočenja lokalnih ljudi sa nasiljem koje se desilo i dešava se. Može se slobodno reći da kod ljudi intimno rat još nije prestao u smislu rješivosti političke situacije ili transformiranosti postojećih društvenih konflikata svih vrsta, a pogotovo etničkih.

Primarna odgovornost za suočenje sa ovim problemima leži na lokalnim pojedincima, političkim i civilnim grupama i organizacijama. Ta odgovornost ogleda se u, prije svega, osudi aktera nasilja iz reda vlastitih nacionalnih kolektiviteta i njihovom sankcionisanju, što je trenutno u nadležnosti Haškog Tribunala (o ulozi Tribunala u ovom kontekstu bi bila potrebna posebna analiza na koju se vrijedi posebno osvrnuti neki drugi put), kao i preispitivanju političkih vizija i potreba. Posebno je važno pokušati sagledati činjenice o ogromnim žrtvama koje su stradale u ratu i prihvatiti odgovornost za to bez obzira da li smo bili aktivni ili pasivni učesnici u ratu i nasilju koje ga je pratilo. Tek tada otvaramo stvarne mogućnosti konstruktivnom pomirenju i transformaciji konflikata koji su bili uzrok nasilju. Institucionalne promjene kao naprimjer uvođenja pravne države i zaštita manjinskih prava trebaju pratiti i omogućiti ovaj proces, ali same po sebi ne mogu postići cilj pomirenja.

Da bi tako nešto bilo izgledno potrebno je mnogo raditi na osnaživanju i edukaciji kao i detraumatizaciji ljudi koji žive na ovim prostorima. Važno bi bilo omasoviti različite vrste mirovne edukacije, kako putem djelovanja kroz NVO-e tako i putem institucija i struktura sistema, i ponuditi prostor pojedincima iz različitih nivoa društva za preispitivanja vlastitih i tuđih viđenja problema.

Svakako treba naglasiti da edukacija na polju nenasilne transformacije konflikata i nenasilja uopšte, zbog svog fleksibilnog i višenamjenskog karaktera, predstavlja dobar metod za stvaranje kritične mase grupa i pojedinaca sposobnih da se nose sa poteškoćama pomirenja. Važno bi bilo ponuditi programe koji će omogućiti rad na oplemenjivanju međusobne komunikacije, senzibilizaciji prema strukturnom i drugim vrstama nasilja, propagiranju nenasilja i filantropije, kao i osnaživanju ljudi da preuzmu više odgovornosti za društvena zbivanja uopšte. Dosta značajno može biti uvođenje mirovne edukacije i edukacije o civilnom društvu u postojeće obrazovne sisteme svih nivoa.

Također, trebalo bi raditi puno više na organizovanju što većeg broja javnih konferencija i tribina, egzaktno ciljanih na temu pomirenja, stvaranju multinacionalnih stručnih timova koji bi radili na analizi istorijskih elemenata postojećih sukoba te analizi i preispitivanju istorije Balkana, sa kojom se danas dosta manipuliše. Naše iskustvo govori da je u radu na ovim problemima neophodno imati regionalni pristup, tretirajući zemlje bivše Jugoslavije.

Posebno bi trebalo sagledati mogućnosti za početak političkog i civilnog lobiranja za totalnu demilitarizaciju Balkana i u tom pravcu početi više raditi i stvarati preduslove za to.

Na kraju, treba reći da i pored mnogih problema, postoji optimizam po pitanju svih navedenih teškoća jer raste broj, prije svega mladih ljudi iz cijele bivše Jugoslavije koji imaju kapacitete i mogućnosti da se nose sa postojećim stanjem putem jačeg društvenog aktivizma i zalaganja za svoje vrijednosti i društvo u kojem žive.

Zahvaljujemo se svima koji su podržali projekat KURVE Wustrow - Centar za nenasilnu akciju, finansijski ili svojim angažovanjem koje je omogućilo ovaj projekat i pomoglo da se osigura njegova primena kao i svima onima koji su bili sa nama u svojim mislima.

Posebno se zahvaljujemo

Abraham
Auswärtiges Amt - German Federal Ministry of Foreign Affairs
Berghof Stiftung & Berghof Research Centre for Constructive Conflict Management
Center for Peace Studies Zagreb
Deutsche Friedensgesellschaft Vereinigte Kriegsgegner - DFG VK Bielefeld
European Platform for Conflict Prevention and Transformation
Internationale Aerzte zur Verhuetung des Atomkrieges - IPPNW Deutschland
Martina Fischer
Menschenrechtsreferat des Diakonischen Werkes
Quaker Peace and Social Witness (QPSW)
Celia, Natascia, Slađa
Suedost Kultur Europa
Towae Stiftung

*****

CNA veoma pozdravlja povratne informacije, sugestije,
pitanja i kritike u vezi sa ovim izveštajem i našim radom uopšte.

Vaša razmišljanja su nam od pomoći!

Hvala vam.

*****

Adnan Hasanbegović
Iva Zenzerović
Ivana Franović
Milan Colić
Nedžad Horozović
Nenad Vukosavljević

For Centar za nenasilnu akciju

In Sarajevo, May 2001

Ovaj izveštaj može se slobodno distribuirati uz znanje izvora.

© CNA